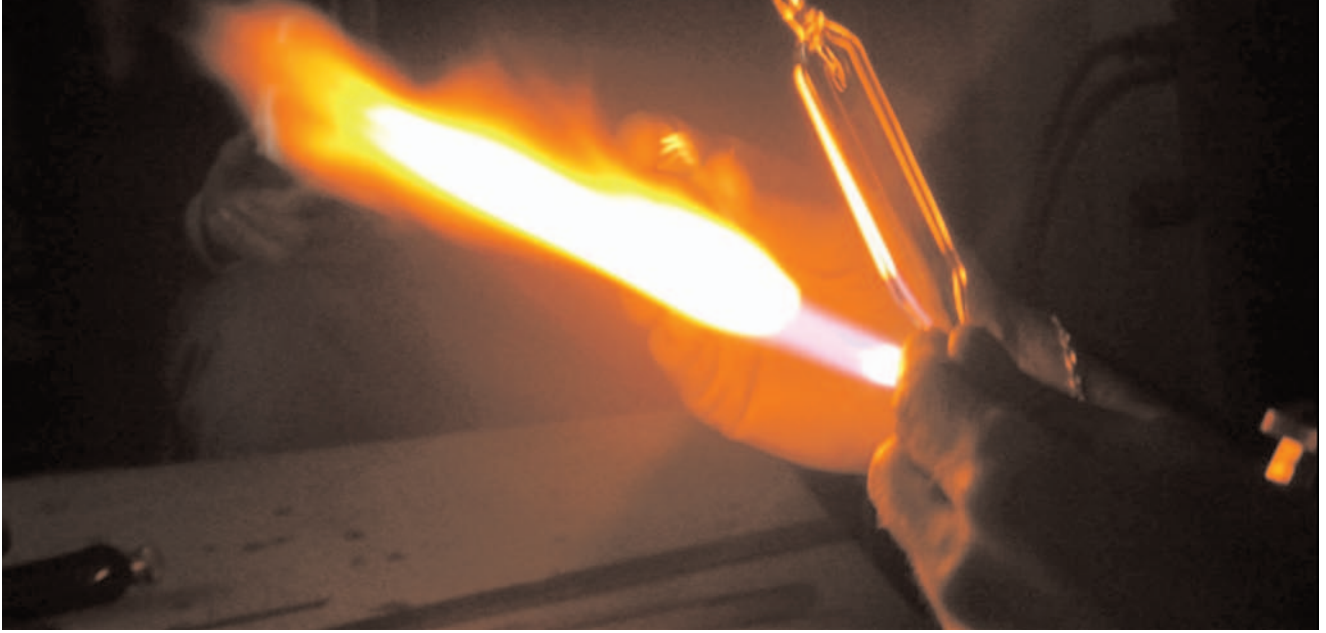

CAMIN "ATEŞ" Lİ AŞKI !...

Cam... Sihrini, varlığının benzersiz biçiminde taşıyan, maddenin halleri içinde zerafetle dans eden ve sırrını çözmeyi başaran ustaların elinde sanat eserine dönüşen bir hazine...

Sanatsal ifade için mükemmel bir malzemedir cam. Ancak camla sanatsal çalışmalar yapabilmeyen ve bu konuda deneyim kazanabilmenin yolu estetik duyarlılığa sahip olmaktan ve

özverili bir çalışmadan geçiyor. Cam nesnelerin üretimi için gerekli becerinin geliştirilebileceği üretken bir eğitim ortamı da bu işin olmazsa olmazı.

Kum Tanesinin Büyük Serüveni

Camın Büyülü Öyküsü...

Cam yapımının ilk basamağı, doğru maddelerin uygun oranda bir araya getirilmesidir. Günlük hayatımızda karşımıza çıkan ve camın hammaddesini oluşturan maddeler, kum, soda ve kireçtir. Kum, cam yapımında ana malzemedir. Soda, düşük sıcaklıkta akıcı hale gelmesini sağlar. Kireçse, kimyasal etkilere dayanıklılığını artırır. Bir araya getirilen bu maddeler 1500°C'deki fırın-

larda eritme işlemine tabi tutulur.

İnsanoğlu volkanik cam veya obsidyen diye anılan doğal camı çok eski zamanlarda keşfetmiş ve bu doğal madeni işleyerek, bıçak, ok ucu, silah süsleme aracı ve mücevher olarak kullanmıştır.

Yapay camın ilk olarak nasıl üretildiğine ilişkin hiçbir kanıt olmamasına rağmen, Romalı bir tarihçi olan Pliny, camı ilk olarak Finikeli denizcilerin bulduğuna işaret eder. Öyküye göre denizciler, Suriye'nin Prolemais bölgesindeki sahilde bir kamp kurarlar ve ateş yakarak kapları-

nı, aynı zamanda yükleri olan soda blokları üzerine koyarlar. Ertesi gün uyandıklarında, ateşin sıcaklığından dolayı kum ve sodanın camı oluşturduğunu görürler.

Camın ilk olarak Mısırlılar ve Finikeliler tarafından MÖ 2. yüzyılda üretildiği söylene de, Mezopotamya'da bulunan ilk cam örneklerinin tarihi, MÖ 3. yüzyıla dayanır. Cam, eski zamanlarda çoğu kez kralların himayesinde ve krala bağlı olarak faaliyet gösteren atölyelerde ya da zengin müşterilerin gereksinimlerini karşılamak amacıyla, değerli taşlara ve insan eliyle yapılmış madeni eşyalara seçenek olarak üretilmiş ve kullanılmıştı. Roma Dönemi'nden itibaren, hemen hemen tüm cam eşyaların üretiminde taş, maden ve seramik eşyalar taklit edilmişti.

MÖ 12.000 ile MÖ 4000 yılları arasında cam ilk kez dekoratif küçük boncuklar olarak kullanılıyordu. Doğu Akdeniz bölgesindeki ilk cam bulgularına, Antalya'nın Kaş ilçesi yakınlarında, MÖ 2000 yılı civarında, bir ticaret gemisinin kargo bölümünde rastlanıyor.

MÖ 2500 yıllarında kullanım amaçlı cam objeler yapıldığı görüyoruz. MÖ 1000 yıllarında Mısırlılar camı oldukça zaman alıcı ve zor bir işlemden geçirerek elde etmeye başladılar.

Cam, sanat dostu bir mühendisin fikri ve çabalarıyla 2002 yılında nefes almaya başlayan ve bugüne kadar ABD, Almanya, Avustralya, İtalya, Fransa, Hollanda, İngiltere ve Çek Cumhuriyeti gibi ülkelerden, dünyaca ünlü pek çok yabancı ve yerli cam ustasını ağırlayan, cam üfleme, sıcak döküm, füzyon, kalıpla şekillendirme, boncuk yapımı, lampworking (alevle şekillendirme), neon ve mixed media (karışık malzeme) gibi 20'ye yakın farklı konuda eğitim veren sıcacık bir mekanda hayat buluyor.

İstanbul'un 25 km. kuzeydoğusunda, Karadeniz kıyısından biraz içeride Beykoz Öğümce'de Riva Deresi kıyısında bulunan yeşillikler içinde bir alana kurulu Cam Ocağı, yurt binası, yemekhanesi, bahçesi, dere kenarındaki oturma alanı, Agora adı verilen havuzlu avlusu, spor alanı ve yüzme havuzuyla, öğrencilere konaklama sırasında ihtiyaç duyabilecekleri her türlü konforu sunuyor.

Cam Ocağı Vakfı bünyesinde faaliyet gösteren ve kâr amacı gütmeyen Cam Ocağı'nda, sanatçılarla öğrencilerin fikir ve deneyimlerini paylaşabildikleri eğitimi destekleyici etkinlikler dışında, okulun giderlerine katkıda bulunabilmek amacıyla profesyonel çizgide üretim de yapılıyor. Cam Ocağı bu yönüyle birçok cam okulundan ayrılıyor ve öğrenciler bir yandan eğitim alır-

ken, bir yandan da camın usta ellerde nasıl şekillendiğine tanıklık ederek eşsiz bir deneyim kazanıyorlar.

Dünyanın önemli cam okulları örnek alınarak tasarlanan ve özenli mimarisiy-

le dikkat çeken Cam Ocağı'nda adınızı içeri atar atmaz göz alıcı renk ve biçimleriyle bakışlarınızı yakalayan, yürek işi cam ürünlerinin davetkar güzelliğine kaptırıyorsunuz kendinizi...

Bu yüzden de cam değerli eşya olarak görülüyordu. MÖ 300'lü yıllara geldiğinde, bugün "Cam Üfleme Tekniği" dediğimiz teknik, Suriyeli cam ustaları tarafından kullanılmaya başlandı.

7. yüzyıldan başlayarak Mısır'ın İskenderiye şehri cam yapım merkezi haline geldi. Türklerde cam sanatı Selçuklularla beraber başladı ve İstanbul'un alınışından sonra Osmanlı döneminde gelişti. İstanbul ve çevresinde birçok cam atölyesi kuruldu. 14. yüzyılın başlarında Çubuklu yakınlarında kurulan Kristal Cam imalathanesinde Çeşm-i Bülbül adı verilen bir cam çeşidi yapılmaya başlandı. 20. yüzyıla gelinceye kadar cam yapımında seri üretime geçilemedi. Türkiye'de çağdaş anlamda ilk cam fabrikası 1934 yılında Paşabahçe'de kuruldu.

Cam yapımında bilinen en eski teknik iç kalıplama tekniğidir. Cam, metal bir çubuğun ucundaki şekil verilmemiş kil kalıbın üzerine malzemenin dökülüp yavaş yavaş soğutulmasıyla elde ediliyor, soğuma işleminden sonra kalıp çıkarılıyordu.

Üfleme tekniğinde, ortası boş, "pipo" adı verilen üfleme çubuklarıyla cama şekil veriliyordu. Eriyik sıvı halden katı hale kısa sürede geçeceği için piponun ucundaki cam, yine piponun yardımıyla avuç içinde hızlı bir şekilde döndürülerek şekillendirilmeye çalışılıyordu. Yavaş yavaş pipo üflenerek cama şekil vermeye başlanıyordu. Sap, kulp ve ayak gibi ekler yapılacaksa bu formu verecek olan parça eritilerek yapıştırılıp, makasla kesiliyordu. Aniden donup kırılmaması için soğutucu fırınlarına alınıyor. Bu, Suriyeli ustalar tarafından kullanılmaya başlanan ve günümüze kadar gelen bir teknik.

Kalıba üfleme tekniğindeyse cam, üfleme tekniğinin keşfinden sonra kil, ahşap ya da metal kalıpların içine üfleme yapılarak kalıbın şeklini almasıyla elde ediliyordu. Böylece aynı formda nesnelere yapmak mümkün olmuştu.

S e m a S u b a t

Rengarenk vazolar, ilginç tasarımlar, parmak ucuyla devinmeye başlayan camdan semazenler, ney nağmeleri fısıldıyor sanki kulaklarınıza.

Kapıları herkese açık olan okul, camı yakından tanımak isteyen meraklılar için sıcak cam gösterileri ve uygulamalı geziler düzenliyor. Herkese açık olan müzikli cam gösterilerinde, camla ve yapılan parçayla ilgili çeşitli bilgiler veriliyor. Kontenjanın sınırlı olduğu uygulamalı gezilerdeyse, katılımcılar farklı teknikleri tanıma ve küçük uygulamalar yapma olanağı buluyorlar. Cam Ocağı'nı ziyaret ettiğinizde dünyaca ünlü sanatçılar tarafından üretilen eserleri görebilmeniz, el yapımı ürünlerin sergilendiği ve satışa sunulduğu mekanda özel cam dostu indirimle alışveriş yapabilemeniz ve Cam Ocağı'nın Riva deresi kıyısındaki keyifli mekanını gezerek farklı bir gün geçirmeniz de mümkün.

'Camla sıcak bir buluşma' sloganıyla gerçekleştirilen gezilerde, farklı cam yapım tekniklerini yakından tanıyor, küçük uygulamalar yaparak bir gün için de olsa camcılığın tatma fırsatı bulabiliyorsunuz. Müzik eşliğinde sunulan sıcak cam gösterilerindeyse, camla ve yapılan parçayla ilgili çeşitli bilgileri ilk ağızdan öğrenebiliyorsunuz.

Özel cam teknikleriyle ilgili ipuçlarını da yaşayarak görebiliyorsunuz. Örneğin, kısaca alevle şekillendirme olarak tanımlanabilen, camın doğrudan şalimo aleviyle şekillendirildiği, malzeme olarak cam çubuk ve tüplerin kullanıldığı "Lampworking".

Bir yandan bu tekniğin incelikleriyle ilgili temel bilgileri dinlerken bir yandan da atölye hocasının hünerli ellerinden ve nefesinden bir laboratuvar tüpünün semazene dönüşmesine tanıklık ediyorsunuz. Hatta aynı tekniği kullanarak seramiğe bulanmış çeliğe,

erimiş camı tıpkı pamuk helva sarar gibi sararak "hatıra niyetine" ilk cam şaheserinize(!) imza atabiliyorsunuz.

Asırlardır mekanlara renk ve ışık veren camla resim yapma sanatı vitrayın yerini yavaş yavaş alan füzyon tekniğiyle tanışıyorsunuz sonra. Her geçen gün yaşadığımız mekanlara daha çok giren füzyon, işte bu yüzden camla çalışmak isteyenlerin en çok ilgi gösterdikleri tekniklerden biri.

Rastlayabileceğiniz en sevimli görüntülerden biri, iştah açıcı akide şekerlerini andıran irili ufaklı cam parçacıklarına bulanmış erimiş camın, bir süre sonra karşınıza sizi gülümseten rengarenk bir sulama kabı olarak çıkması.

Temel cam stüdyosu teknikleri, sıcak camın ocaktan alınması, üflenmesi ve çeşitli aletler yardımıyla sıcak camın şekillendirilmesi gibi konuların uygulamalı olarak anlatıldığı atölyede yüzlerinizle birlikte yürekleriniz de ısınıyor.

Cam Ocağı'ndan ayrılırken kentin kalabalığından uzak bir eğitim mekanında aldığımız tadın damağımızda kalmasının dışında, çocukluğunuzda kırdığımız, annenizin cam vazosu için artık daha fazla üzüldüğünüzü farkediyorsunuz...

Alper Elkatmış,
Uğur Akkaya